

JÄTEALAN YHTEISTYÖRYHMÄ (5/2022) KOKOUSMUISTIO

Aika Perjantai 4.11.2022 klo 9.00-11.30

Paikka Teams ja nh. Julkisuus (Eteläesplanadi 10)

Osallistujat

Paikalla:

Anna-Maija Pajukallio (pj.)	YM
Riitta Levinen	YM
Henriikka Harinen (siht.)	YM
Merja Saarnilehto	YM
Jouni Nissinen	YM
Ilkka Hippinen	Motiva
Jutta Laine-Ylijoki	KIVO
Marja Ola	Kaupan liitto
Nina Kokko	Jätelaitosyhdistys ry
Jenni Hunnako	MTK
Hanna Salmenperä	SYKE

Etänä:

Marja-Riitta Korhonen	YM
Sirkku Jaakkola	YM
Juha-Pekka Salmi	TYNK ry
Tuuli Myllymaa	SYKE
Liisa-Marie Stenbäck	TYNK ry
Tuomo Aunola	PIRELY
Aaron Vuola	Metsäteollisuus ry
Tuovi Kurttio	Suomen Luonnonsuojeluliitto
Juha Espo	Tilastokeskus
Laura Paloviita	YM
Sirje Stén	YM
Antro Säilä	Suomen pakkausyhdistys ry
Laura Idström	ELY-keskus
Juha-Heikki Tanskanen	Suomen Pakkausyhdistys ry
Katja Moliis	YTP ry
Outi Suomi	Business Finland
Lasse Pöyry	KKV
Hanna Salmenperä	SYKE
Satumaija Levón	Elintarviketeollisuusliitto ry
Merja Torniainen	Ruokavirasto
Teemu Virtanen	PIRELY
Pekka Vuorinen	Rakennusteollisuus RT ry
Malin zu-Castell-Rudenhause	VTT
Mika Honkanen	TEM
Mikko Paunio	STM

1-2. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja esityslista hyväksyttiin.

3. Ajankohtaiset jäte- ja kiertotalousasiat / Anna-Maija Pajukallio YM

Anna-Maija esitteli ajankohtaisia jäte- ja kiertotalousasioita. Esitys saatavilla hankeikkunassa. Baselin sopimuksen liitemuutoksista elektroniikkajätteen osalta kysyttiin, miksi Japani erityisesti vastusti. Halutaan helpotusta OECD:n päätökseen vihreiden jätteiden siirtojen osalta. Kysyttiin akkuasetuksen tuottajavastuuosioista, mitkä ovat kriittisiä asioita ja mitä on sopimatta sekä sitä, miten käytännössä turvallinen varastointi toteutetaan. Suomi on ajanut tuottajavastuun osalta kaksoisoikeusperustaa kansallisen liikkumavaran turvaamiseksi. Euroopan parlamentti ajaa täysharmonisoivaa sisämarkkinaperustaa. Turvallisuusasioiden osalta asetuksessa ei yksityiskohtaista sääntelyä, vaan tältä osin ne jäävät yksityiskohtaisemman kansallisen sääntelyn varaan. Todettiin, että rajat ylittävän etäkaupan huomiointi on hyvä asia.

Kiertotalouspaketti II:n liittyvän pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen osalta kysyttiin, pyritäänkö YM:ssä vaikuttamaan komission suuntaan. Huolenaiheet on tunnistettu ja vaikuttamistyö niiden osalta käynnistetty. Esitettiin myös huoli siitä, että direktiivitasoinen sääntely muutetaan asetustasoiseksi. Todettiin, että asetustasoinen sääntely antaa kuitenkin liikkumavaraa kansallisten toimien toteuttamiseksi.

4. Yhteistyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset / ryhmäläiset

- **Motiva:**

Vuoden lopussa viimeiset ennen Materiaalitorin käyttövelvoitteen voimaantulusta tehdyt kunnan toissijaista vastuuta koskevat sopimukset ovat raukeamassa. Tarkoittaa, että tulossa paljon uusia Materiaalitori-käyttäjiä. Aivan lähiaikoina Motiva julkaisemassa aiheeseen liittyvän esitteen, jota toivotaan levitettävän laajalle joukolle.

- **TYNK ry:**

-Pakkausten tuottajavastuun tilannekatsaus: Suomen pakkaustuottajat (SPT) on saanut tuottajayhteisöstatuksen. Mepak-Kierrätys Oy, Puupakkausten Kierrätys PPK Oy ja Suomen Kuitukierrätys Oy fuusioituneet.

-Paristo- ja akkutuottajayhteisöt Recser ja Akkukierrätys Pb seuraavat tiiviisti EU:n akkuasetusta ja laativat siitä artikkeleita ja kirjoituksia. Uutiskirjeen voi tilata:

<https://www.paristokierratys.fi/blog/2022/10/05/akkuasetus-eun-akkuasetuksen-kasittelyaikataulu-on-hieman-viivastynyt/>

- **Business Finland:**

Tulevia tapahtumia ja kumppanuushakuja:

-21.11.2022 Nordic Circular Summit 202 (onsite and online) <https://www.businessfinland.fi/en/whats-new/events/2022/nordic-circular-summit-2022> (sivu päivittyy vielä)

-Vetureiden kumppanuushaun seuraava cut-off date on 13.1.

<https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/haut/2021/kumppanuusrahoitushaku-yrityksille-ja-tutkimusorganisaatioille>

-CICAT2025 & Business Finland, webinaari 17.11. Asiakasarvo kiertotaloudessa:

<https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/tapahtumat/2022/cicat2025-asiakasarvo-kiertotaloudessa>

-WCEF side event 13.12. Ghana (onsite and online) <https://www.businessfinland.fi/en/whats-new/events/2022/plastic-recycling-transformation-in-ghana-world-circular-economy-forum-side-event-13.12.2022> (sivu päivittyy vielä)

- **Puolustushallinnon rakennuslaitos:**

Harjoitusalueiden ruokahävikkiä aletaan tutkia. Ensimmäinen kick-off –tapahtuma ensi viikolla.

- **SYKE:**

SYKE käynnistää tiettyihin jätelain muutoksiin liittyvää jälkiarviointia, jossa erityisesti yritysvaikutukset fokuksessa. Tulossa yhteydenottosarja toimijoihin, jossa kerätään näkemyksiä ja hyviä käytäntöjä.

Lisäksi Missä mennään Suomi? Kiertotalousmittarit suunnannäyttäjinä- tapahtuma 15.12.2022 klo 09.30–15.00. Lisätietoja ja ilmoittautuminen tulossa.

- **Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy:**

Uudelleenkäytön aika on nyt –seminaari:

Lisätiedot: https://www.kierratyskeskus.fi/tietoa_meista/ajankohtaista/uudelleenkaayton_aika_on_nyt_-_ammattilaisseminaari_tampereella_22.11.2022.7857.news ja ilmoittautuminen 12.11.2022 mennessä: <https://forms.office.com/r/Fbr02EJnU8>

5. Muut asiat

Ei muita asioita.

6. Keskustelua komission varhaisvaroitusuosituksista (Early Warning) / Riitta Levinen YM

Riitta esitteli alustuksen varhaisvaroitushankkeen tilanteesta keskustelua varten. Esitys saatavissa hankeikkunassa. Varhaisvaroituksista tulossa 10.11. kahdenvälinen keskustelu, joihin osallistuu komissio, EEA ja YM. Yhteistyöryhmän jäseniltä toivottiin evästyksiä ko. keskustelua varten. Alle on koottu poimintoja yhteistyöryhmässä käydystä keskustelusta.

Laskentamenetelmien vaikutus kierrätysasteeseen

Juha Espo esitteli uusien laskentamenetelmien vaikutusta kierrätysasteeseen. Esitys on saatavilla hankeikkunassa. Kysyttiin, raportoidaanko jätteenpolton tuhkasta kierrätykseen erotettujen metallien määrä EU:lle. Todettiin, että ei ole toistaiseksi huomioitu Suomen raportoinnissa, johtuen yritysosalaisuuksista ja siitä, että seuranta on haastavaa maan rajojen ulkopuolelle menevien metallien osalta (esim. rikasteet). Direktiivissä säädetty yhdyskuntajätteen kierrätysasteen laskentamenetelmä on haastava. Suomea koskevassa varhaisvaroitushankkeen maaraportissa on nostettu esiin LASSE-raportissa tehty karkea arvio, jonka mukaan yhdyskuntajätteen kierrätysaste tulisi uusien laskentamenetelmien vuoksi putoamaan n. 5 %-yksikköä. Näin isoa pudotusta ei kuitenkaan Juha Espon arvion mukaan ole enää odotettavissa suhteessa nykyiseen kierrätysasteeseen. Yhdyskuntajätteen määrä (kg) per henkilö noussut huomattavasti, mutta tälle ei ole selkeää selitystä. Osasyynä tähän voi olla koronapandemiasta aiheutunut pakkausten ja kertakäyttötuotteiden lisääntynyt käyttö. On kuitenkin viitteitä siihen, että jätemäärien kasvu olisi taittumassa vuoden 2020 jälkeen.

Hanna Salmenperä esitteli biojätteiden kotikompostoinnin laskentaa ja sen merkitystä yhdyskuntajätteen kierrätysasteeseen. Esitys on saatavilla hankeikkunassa.

Tuomo Aunola esitteli uusien laskentasääntöjen vaikutusta pakkausten kierrätysasteisiin. Esitys on saatavilla hankeikkunassa. Todettiin, että jo direktiivineuvottelujen aikana tunnistettiin, että laskentasääntöjen seurauksena kierrätysasteet tulevat putoamaan. Kierrätystavoitteiden asetannassa ei kuitenkaan otettu muutosta riittävästi huomioon.

Keskusteltiin siitä, mitkä ovat keskeiset syyt siihen, että yhdyskuntajätteen kierrätysaste on pysynyt samalla tasolla useita vuosia. Todettiin, että lajittelutehokkuudessa on paljon parannettavaa ja siinä viestinnän ja neuvonnan merkitys on suuri, mihin tulisi Suomessa kiinnittää huomiota. Lisäksi erilliskeräysvelvoitteita koskevat säännökset ovat uusia, eikä niiden vaikutus näy vielä tilastoissa. Erilliskeräysvelvoitteiden tiukentamiselle ei siksi nähty tässä vaiheessa tarvetta. Kuluttajille voi olla epäselvää jätemaksujen taloudellinen ohjaavuus (esim. maksuton vastaanotto SER, toisaalta sekajätteen kalleus). Lisätoimia ei pitäisi kohdistaa sellaisiin jätejakeisiin, joiden kierrätystavoitteet jo toteutuvat. Esim. muovin käyttö tulee lisääntymään ja se on ainoa pakkausjättemateriaaleista, jonka osalta kierrätystavoitteiden saavuttamisessa on ongelmia. Erilliskeräysvelvoitteiden tiukentamiseen on suhtauduttava varovasti ja esim. haja-asutusalueilla löysemmät erilliskeräysvelvoitteet ovat perusteltuja. Samoin elinkeinoelämän kohdalla, pk-yrityksille ei ole tarpeen asettaa tiukkoja vaatimuksia, vaan ns. suurkertymäkohteissa on perusteltua tiukemmat velvoitteet. Todettiin, että kysymys on kuitenkin kokonaisuudesta ja erityisesti kiinteistökohtaisessa keräyksessä on parannettavaa. Tulossa prosessi-investointeja, jotka tulevat avaamaan arvoketjua ja näillä myönteinen vaikutus. Myös jätelain muutoksen myötä ELY-keskuksissa tulossa esimerkiksi ympäristöluvanvaraisten kohteiden osalta tarkennuksia ja neuvontaa jäteraportointiin.

CIRCWASTE-hankkeen tulosten jatkuvuus ja seuranta

Tuuli Myllymaa esitteli CIRCWASTE-hankkeen tulosten jatkuvuutta ja seuranta. Esitys on saatavilla hankeikkunassa. Selkeimmin kiertotaloutta ja kierrätyksen edistämistä parantavat kiertotalouden kuntakohtaiset ja alueelliset tiekartat. On kehitetty myös alueellisia ja kuntakohtaisia seurantaindikaattoreita. Toivottavasti saadaan jatkossa kerättyä muun organisaation toimesta. Lakisääteinen velvollisuus mitata ja seurata tukisi poliittisia keskusteluja. Todettiin, että CIRCWASTE on tehty VALTSUa varten, mistä syystä komissio seuraa CIRCWASTE-hanketta tarkasti. SYKEssä on tarkoitus tuottaa jatkossa tietoa kotikompostoinnin määrästä, tiedonkeruu tehdään osana kiertotalousbarometriä. Kotikompostoinnin ilmoitusvelvollisuus ja rekisteröintivelvoite antavat myös tulevaisuudessa lisää tietoa.

Erilliskeräysvelvoitteiden toimeenpanon eteneminen

Keskusteltiin siitä, mikä on erilliskeräysvelvoitteiden toimeenpanon tämän hetkinen tilanne alueilla ja onko tunnistettu jätelajeja, joiden osalta voi olla tarvetta kiristää erilliskeräysvelvoitteita, sekä millä tavoin kotikompostointia voitaisiin edistää. Tuotiin esille, että toimeenpano on edennyt hyvin eikä ole tarvetta asettaa kiristettyjä velvoitteita. Kuljetusjärjestelmät vaikuttavat siihen, miten helppoa toimeenpano on. Monilla alueilla on jo voimassa tiukempia erilliskeräysvelvoitteita. Kotikompostoinnissa ollut epäselvää, että kunnan ilmoitusvelvollisuus jätehuoltoviranomaiselle ei koske puutarhajätteen kotikompostointia. Neuvonnan osalta tarvitaan selkeitä vastuutahoja ja toimintatapoja. Velvoitteiden tiukennukset näkyvät tilastoissa vasta pidemmällä aikajänteellä, joten on syytä odottaa. Viestintä on avainasemassa.

Kysyttiin, mikä on laitospäälajittelun rooli kierrätyksen lisäämisessä. Todettiin, että nykyiset satsaukset kohdistuvat pääosin syntypaikkalajitteluun. Laitospäälajittelua saatetaan kuitenkin tarvita kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi. On huomattava, että jätedirektiivin mukaan sekajätteestä eroteltua biojätettä ei kuitenkaan saa laskea kierrätysasteeseen. Biojätteen osalta keskeinen käsittelytapa on kompostointi tai mädätys, joka edellyttää mekaanista erottelua laitospäälajittelussa. Jos biojätteellä ei ole erilliskeräystä, jatkojalostus ei ole mahdollista. Mädätysjäätännökset menevät tällä hetkellä lannoitepulan vuoksi hyvin kaupaksi ja ne ovat käytettävissä sellaisenaan.

Kirjallisia kommentteja asiasta voi toimittaa ympäristöministeriölle, mielellään viimeistään 9.11.

7. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen.